

"Alighanem a Maga által annyit szidott nyárspolgár-katolikusok fogják fenntartani Magyarországon az Egyházat" - mondta kedvesen egy ízben - úgy 50 körül, Frida néni. Pár éve rám kérdeztek: Valóban úgy gondolja, hogy a magyar katolikusok kedve ellenére történnek a megegyezések? Nem úgy gondolom, válaszoltam. Tudom, hogy a magyar katolikus papok 80 százalékának az az igénye, hogy baj nélkül mondhassa a Dominus vobiscum-ot, s a hívők 90 százalékáé pedig, hogy ugyanúgy felelhesse rá az Et cum spiritu tuo-t. Ami megfelel az erőviszonyoknak, az jött létre 20 esztendő múltán. Én kisebbségi nézetet képviselek.

Alighanem túlságos a megértés bennem. "Ha te nem is, de az utánad jövők a marketinged alapján elárulják azt, amit életeddel építettél!" - hangzik a belülről jövő kritika. Úgy látja, hogy megtorpanok, hogy folytatni akarom a régit, a halálra váltat, a megbotránkoztatót, a Jézust meghazudtolót. Arról volna szó, hogy jobban hiszek a hagyományos erőkből, mint "balos" testvéreim; hogy kevésbé hiszek önmagunkban, mint balos testvéreim. Amit most mondtam, vallomás. De csak vallomás és nem skizofrénia. 49 januárjában lettem a Filippi levél Jézus portréja alapján keresztény, s azóta másban sem hiszek, mint a jézusi életalakításban és közösségben. Hittem abban is, hogy a jézusi életalakítás keveretlen tisztaságának megismerése jézusi életalakítókat fog teremni. És ma is hiszek benne, de piano. Alakítók hiányában torzult el az alakítás képe - egykor. Alakítók hiányában nem merem elhatárolni magamat-magunkat az alakítók hiányában olyanná-amilyenné lett múlttól - ma.

Az elhatároláshoz nem kell semmi más, csak egy kis tudás és gőg; legalábbis e kettő is megteszi, ha nincsen más. A jézusi életalakításhoz viszont tettek kellene, s e tettek nélkül az elhatárolás a gőgünkön kívül ugyan mit táplál?! Mennyi 25 év előtti büszke elhatárolót ismerek, akiknek az idő nyilvánvalóvá tette, hogy semmi másra nem képesek, mint a kockázatmentes Et cum spiritu tuo-ra. Hol van a 40-50 évesek nemzedéke, amely fenntartotta volna a maga elhatárolását? Leszoktak róla, amikor nyilvánvalóvá vált, hogy nem tud megszületni bennük a tett. A 20 év körüliek elszántsága - sarumegoldó templomi tisztelettel járulok elébe - még nem tett. Megszülethetik belőle és elvetélhet benne. Ez a lehetőség a 20 év előtti nemzedékben - statisztikai egyértelműséggel - negatívra fordult. Csak szabályerősítő kivételek vannak. A legígéretesebbek döntő többsége szóba sem áll egykori eszményeivel.

Kinek van itt más tapasztalata? Ha van, mért nem szól, hogy megtámogassa reményem?! Ily tapasztalat nélkül az elhatárolás számomra egyet jelentene a piszkos víz kiöntésével, amikor nincs még helyette tiszta. Sőt azzal is, hogy a fürdővízzel kiöntöm a gyereket is; az intézménnyel együtt magát a Gyülekezetet s a Gyülekezet Fejét vetem el. Tisztában vagyok a mondat súlyával. Azzal, hogy éppen tölem felette furcsa az ilyen mondat,

szinte mazochizmusnak hat. Így védeni azt, akinek kezétől csattan arcomon a korbács ütése. Mégsem tudok másképp gondolkodni. A mi közösségeink - bármelyik pillanatban nincsenek. Nem arra gondolok, hogy az aktualizálódó kockázat oldja szét tartó kötelékeit. Tönkremehetnek még a potenciális kockázat időszakában annak következtében, hogy évek múltán sem tudják a tagjai, hogy akarnak-e valamit, vagy csak szívesen fogadják egy képzetesebb személy őket szórakoztatását. Még az egyre fogyó és öregedő egyházközségi-templomi közösség is stabilabb ennél. Csak el kell mennem ifjúságom városába. Akiknek elébe éltem az egyházat megifjító közösségek eszményét - nem is olcsó áron, szépen eljárnak a templomi közösségbe, áldoznak is, de egymásról tudni nem akarnak. S ha mégis sor kerül valamiféle találkozásra, keményen védik ellenemben a "keretet". Egyik legnagyobb reményem - ma is kegyelmi életet élő férfi - a jelen püspök atyának szellemi s erkölcsi magas kvalitásairól tartott nekem előadást... Szó nélkül hallgattam.

Negyedszázad múltán született-e meg valami törekvéseinkből, olyasmi, ami feljogosítana bennünket arra, hogy a "klerikális szervezetek" összecsuklásáért imádkozzunk, mert utána a testvéri közösségek majd továbbviszik az egyház életét? Mivel nem látok ilyesmit, ezért a klerikális szervezetet akarom erősíteni. Én az egyházközség életét szeretném építgetni-szépítgetni. Én az egyházközségben akarom keresni a ma lehetségesből a holnapra lehetségesbe vivő módozatokat. Nem azért, mert makacsul ragaszkodom a "lelkipásztori marketing"-ben megírtakhoz, hanem azért, mert nem látom negyedszázad múltán sem azokat, akikre reá lehetne bízni a Test ügyét. Olyan kevesen vannak. Egy fecske nem csinál Titokzatos Testet.

"Illet szerénység mindenütt" - mondta az öreg Arany. "Ha az egyházban a történelem folyamán valamiből lett valami, az mind az alázatban fogant", mondta a csoportmunka hajnalán 50-ben Tatán a csoportmunkával kapcsolatban Sanyi bácsi. Gyermekbetegségnek érzem azt a nagy-nagy öntudatot. Félek a keserves ébredéstől.

1972

KIRÁLY IGNÁCZ HITVESTÁRSÁK, HÁZASTÁRSÁK... SORSTÁRSÁK...

(Vallomás a Házasság Hete alkalmából.)

Kedves olvasók, fogadjatok most sorstársul bennünket, ha másért nem, a 44 éves házasságunk miatt... Jó, vannak a miénknél jóval nagyobb múltú és híres házasságok, miként a Püskiék 71, Máraiék 66, Kós Károlyék 63 éveikkel. És milyen éveikkel! Jól megküzdött éveikkel. Gyümölcsözően vajúdott éveikkel. Én nem írtam kézzel és 1 példányban 8 székel szerelmes balladát,

mint Kós írt Idájának... Mi Zsikémmel 8 leány és 8 fiú költeményt hoztunk a világra. A már ringatható 20 unokánk pedig reményt fakasztó jövőkép hordozója. Csak semmi rózsaszín köd! Gyermekek-költeményeink egyediek, minden korosztályuknak megfelelő kajlaságukkal és erényeikkel. Volt, van, lesz itt még megküzdeni való. Összemosolygó vigaszunk, hogy mi sem glóriával jöttünk a világra. Máig sem sikerült megszentülnünk. Hogy mégis kikerekedett valami, az rajtunk kívül még sok erőnek köszönhető.

Ugye nagyon szomorú lenne, ha számunkra az Édesanyák napja kellene ahhoz, hogy felfigyeljünk rájuk? Ugye mi nagycsaládosok a házasság ünnepi hetét sem mulasztásaink pótlására használjuk? Tudjátok, mint a felekezetiükbe beleszületett hívők, akik a „sátoros ünnepek” templomlátogatásával akarják letudni az év hitetlen betyárságait. Hihetetlen mennyiségű és minőségű olvasható, hallgatható anyag kering arról, hogy hogyan kellene szép házasságban élnünk. Ez nagyon dicséretes. Magam is vallom: amilyen az érték szemléletem, olyan a jobba levési esélyem. Ha tudom, belátom, hogy mi az eszmény és hol a gyenge pontjaim, akkor van esélyem a fejlődésre. Így lehet a dicséretes lehetőségből gyümölcsözőbb minőségi élet. Minőségibb házasság. Abba a korosztályba tartozom, amely Gyökössy Bandi bácsi bölcs lelkészi terapeuta gondolatain, Bulányi Gyurka bácsi piarista szerzetesi, kemény normára nevelésén cseperedett házasság ügyben. A magam, a magunk felelőssége azonban sosem volt rájuk, vagy bárki másra átruházható, áthárítható. Bajainkat magunknak kellett megoldanunk. Persze, nagy erőt jelent az embernek, ha tudja: sokak aggódó, drukkolóan biztató imádságos szertete van velünk. És értünk.

Olyan könnyű belesodródni a kapott értékeket elnyelő életbe. „Nagycsaládos vagyok, hát segítsenek. A család oltárán égetem el az életemet, hát karoljanak fel...” Tisztázzuk ezt. Nekünk senki nem tette kötelező feladattá, hogy nagycsalád legyünk. Hogy a mi életre szóló szövetségünk természetes következménye lett, hogy átlagosnál nagyobb létszámúak lettünk, ez nem jelenthette, hogy mások nyakára szüljünk, nagyszülőkére, testvérekére, baráti körünkére, egyesületünkére, társadalmunkéra. A magunk szeretetére szülünk. Nem elvárt, de nagy áldás volt, mikor valakik észrevették anyagi megroppanásainkat. Segítségüket rendkívüli ajándéknak éltük meg. Mások nagylelkűsége tanított meg érték áramlatotóvá fejlődni. Mindent elnyelőből, föléből érték teremtővé és érték áramlatotóvá válni. Nem csak anyagiakban. A házasság nem gyerekgyár, hanem minőségi emberek elszaporítása a földön. Szándékában mindenképpen és a sikertelenség nem adhatja fel velünk a jó elvet.

A házasság anyagi üzemelésére sokat figyel a világ. „Hogy bírjátok, mennyiből jöttök ki, mi mindenre vagytok jogosultak... ?” -szoktak záporozni a riporterai kér-

dések. És nézik a fazék méreteket, a palacsinta mennyiségét tippelik az előszobai cipő mennyisége alapján... Felületen lépegető, kedveskedni akarások ezek. A dolgok azonban mélyebben dőlnek el. Valahol ott, ahol lelket mond az ember. Valahol ott, ahol szemléletet mond az ember. Vagyis, hogy mi végre is szövetkeztünk. Ott dől el, hogy legalizált ingyen szex, vagy önátadó megajándékozása egymásnak a házasság... Öregségem miatt van bennem hatalmas kérdőjel a mára természetessé vált összefekvések miatt? Lehetséges. Ami azonban aggasztó kérdés számomra, hogy a talán házasságig emelkedő párkapcsolatok honnan merítenek majd erőt hűségükhöz, ha a legszentebb testbeszéd, a szerelmi ölelés, hormonháztartási önzéssé silányult? Szemléletről beszélünk. Itt dől el az is, hogy házastársul „veszem” társamat, vagy netán neki ajándékozom magamat, amint ezt ő is teszi velem. Itt dől el az, hogy „enyém” ő, birtoklom őt, vagy netán egymás boldoggá tevésének szent versenyére vállalkozunk? Tanúsíthatom, hogy nem könnyű az élni-től eljutni az éltetni-ig.

Fura dolgokat tapasztalok. Mintha az lenne a közbeszédben a modern, hogy a házasság magánügy. Ebbe ne szóljon bele se szülő, se testvér. A normákat hagyjuk meg az öregek, a régiek bigott múzeuma számára. Megérne egy tanulmányt az is, hogy meddig magánügy az életünk és honnan köz ügy. Közös ügyünk. Tapasztalom, hogy a házasság nem megy jó kapcsolati beágyazódás nélkül. Az egészséges embernek jók a kapcsolatai. Önmagával, házastársával, embertársaival... Istenével. De nagy kár, hogy manapság a jó fogalma is az önközpontúság fogalma lett. Jó, ami nekem az. Pedig évezredek kulturális hagyományában a jó olyan értéke valaminek, vagy valakinek, mely önmagán túlmutat. Tökéletesség, mely tökéletesít. A jó kapcsolat tehát egymásra hatásban megnyilvánuló érték. A jó házasság ezért több, mint nem veszekedő párkapcsolat, mint elvárásokat elviselhetően teljesítő üzemelési, működési szerződés. Jó, tudom, hogy a jónak is vannak fokozatai, mélységei. Számomra azonban a házasság sokkal nagyobb érték annál, mint hogy egy nőnek és egy férfinak egymást testileg, lelkileg, szellemileg fölélló intézménye legyen. Olyan a társadalom, amilyenek az alapsejtjei. El kell szaporítanunk a jó házasságokat. Az éltetni akarókat.

De egyszerű is lenne, ha egymást meg tudnánk változtatni... Ezen fáradoznak a házasság címen egy fedél alatt küszködő tömegek. Harcosan, páros magányban. A drogos J. Cash cuntry énekes írta feleségéről: „Jun kiszerette, kiimádkozta belőlem a rosszaságot.” De sok konfliktust elkerülhettem volna, ha nem feleség neveléssel, hanem önneveléssel foglalkoztam volna! Hosszú az út, hogy az egymás két szép, vagy néha nem is szép, hanem villámokat szóró szemébe nézéstől eljussunk az „együtt nézünk ugyanabba az irányba” szemléletig... Sőt nem csupán együtt nézünk, hanem együtt is haladunk ugyanabba az irányba. Hát nem fura, hogy

annyi jó példa, annyi jó szakmai segítség, világnézeti kapaszkodó ellenére még csak itt tart a házasság helyzete? Ott, hogy a törvényesen megkötöttek fele felbomlik, a gyerekek 40 %-a házasságon kívül születik... Talán be kellene látni, hogy nem csupán a megélhetési és karrier számárlétra érdekében érdemes évtizedeket tanulnunk, hanem emberi minőségünk javítása is megéri némi fáradozást. Ha egyet értünk, tegyünk érte, mi kedves SORSTÁRSOK!

PINTÉR ISTVÁN

A TÚLNÉPESEDÉSRŐL

Jómagam már 1982-ben felhívtam a figyelmet arra, hogy baj van a nagycsaládos eszménnyel. Csokorba gyűjtöttem kisközösségünk tagjainak vallomásait, amelyeket egy magán közvélemény-kutatás során jegyeztem fel. Ezekből az derült ki, hogy időnként már két-három kisgyerek is nyűgnek bizonyul. Korlátozzák a szülők mozgásterét, s főleg az anyára telepednek rá. Női szerepeinek így alig tud megfelelni, pedig abból jónéhány van. Saját igényeinek kielégítésére se ideje, se ereje nincs. Családcentrikus beállítottsággal sem zajlik szisztematikus nevelés, a rendszerességet a mindennapok taposómalma jelenti. A szűkös lakáskörülmények súlyosbítják a helyzetet, a zavartalanság nemritkán megoldhatatlan. Csend szinte soha nincs, az újabb kistestvérek érkezése pedig prolongálja az áldatlan állapotokat. A közös programok kínkeservesen jönnek össze, és egyáltalán nem idillikus légkörben zajlanak le. A házastársi problémákat a lelkipvezető próbálja tompítani, kevés sikerrel. Az asszonyok rettegnek egy esetleges válástól, a köteléket ismételt teherbe eséssel erősítetik. Férjeik vagy papucskok, vagy karrieristák, akik az ott-hont csak bázisként használják.

Messze vagyunk tehát a harmonikus kapcsolattól, pedig az élettársi közösségnek kifelé és távlatilag is hatnia kéne. A kiegyensúlyozott viszony csupán „önzés kettesben”, ezt még meg kéne fejteni emberhalászós országépítéssel is. „Szerencse”, hogy ilyesmit nem is terveztek be, legalábbis komolyan. Csoportunkban négy sokgyerekes házaspár volt, akik úgy kezdték meg közös életüket, hogy „a mi csemetéinknek már máshonnan kell indulniuk”. Huszonöt év távlatából kijelenthető, hogy ez nem sikerült, sőt, kevesebbre vitték, mint a szüleik. Papíron keresztények, de nincsenek a Bokorban. Az a tucatnyi gyerek bizony elkallódott, hiába számolták be őket automatikusan a gyülekezetbe.

A nagy család tehát nem igazolható vallási alapokon. Ilyen szempontból a kevesebb több lenne. Az egy főre jutó idő és energia növelhetné a sikeres nevelés esélyét. Ez persze csak elmélet, mert az Atya királysága nem építhető biológiailag. Sajnos, a szent kísérletek levezenylői így gondolják, s a szülők is hisznek benne, mert életmű gyanánt csupán a szaporulatot tudják felmutatni.

A szerelem örömhíre című szamizdat módon terjesztett könyvem azért íródott, hogy enyhítse azt a szexuális nyomort, ami a legtöbb keresztény házasságot jellemzi. Vitaindítónak szántam, ám a visszacsatolás elmaradt. Az előszóban céloztam arra, hogy számítok a fiatal házások hozzászólásaira. Ezt ikognítójuk megőrzése mellett is megtehetnék volna, csak hogy a már révbbe jutott egyének „elfelejtették” azokat a problémákat, melyek korábban meggyötörték őket.

A túlnépesedés kérdésébe azért nem mennek bele, mert a vallásos fiatalok többsége párválasztási gondokkal küzd. Ez azt jelenti, hogy a családalapítás az egyetlen mód arra, hogy megéljék a nemiségüket. Az út tehát egyúttal cél is: a révbbe érést ugyanis a házas mivolt jelenti. Sajnos, ez az állapot a hitet is helyettesíti. Sokak fejében a kereszténység egyenlő a sokgyerekes életformával.

Fiatal koromban én is meg akartam nőszülni, de nem gondolkodtam nagy családban. Úgy hittem; olyan szabadon választott dologról van szó, mely csak a házaspárra tartozik. Ez óriási tévedés, mert a kis és nagy egyházak burkolt módon erőltetik a szaporulatot. Aki az általuk megengedett módokon akar családot tervezni, annak nem jönnek be a számításai. A pórul jártak aztán a hitükkel takaródnak.

Isten Országának ilyenén való építése valójában a Sötétség Birodalmának fenntartása. Nem véletlen, hogy sem Jézus, sem Pál apostol nem buzdított biológiai térhódításra.

A népesség növekedése ugyanis minden keresztényi erőfeszítést megghiúsít. A demográfiai robbanás elkerülhetetlenül erőszakot szül: nem a kardokból lesznek ekevasak, hanem a harangokból ágyúk. A tanítvánnyá tevési parancs a megtérítettek létszámával teljesíthető. Ám ezt sem tömegmérétekből kell elképzelni (vö. Tm 22., Mt 22,14).

A judaizmust létrehozó Mózesnek egyik elsődleges célja volt a nemzet létszámbeli növekedése, ezért is hozott meg számos, a család védelmét célzó törvényt. Ezekre valójában a társadalom működéséhez volt szükség, hiszen a kizsákmányoláshoz elengedhetetlen a tömegbázis. A vándorlás során leigázott törzsek is simán zsidóvá lehettek. Ehhez csupán azt kellett eldönteniük, hogy a nyakukat vagy a hímtagjukat metéltetik-e körül. Istenországa megalapítására elméletileg megvolt a lehetőség, hiszen Nagy Konstantin 313-ban államvallássá tette a kereszténységet. A zsidók már ennél jóval korábban meg-teremtették ehhez az Írásbeli alapokat, ezt kérte számon a hatalomtól Keresztelő János. A középkori protestantizmus ideológusai mind valami ilyesmit szerettek volna, ahogy a mi Bulányi Györgyünk is. A máig félreértett Pap Károly „Vissza a gettóba!” javaslata szintén a minőségi elkülönülést, s a világ elé élt jó példa nyomán bekövetkező erőszak-mentes térhódítást célozta.